

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування
Темнівської багатопрофільної лікарні № 100 філії
ДУ «Центр охорони здоров'я Державної
кримінально-виконавчої служби України» у
Харківській та Луганській областях

21.08.2023

м. Київ, 2023

I. Вступ

Для виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 21.08.2023 групою національного превентивного механізму (далі – НПМ) у складі:

Морозов Руслан Олегович, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Яковенко Віра Сергіївна, представник громадської організації, здійснили позапланове відвідування Темнівської багатопрофільної лікарні № 100 філії ДУ «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Харківській та Луганській областях (далі – лікарня), яка знаходиться на території Державної установи «Темнівська виправна колонія (№100)» (далі – установа).

Керівництво лікарні:

Демченко Тетяна Вікторівна – т.в.о. начальника лікарні.

Місцезнаходження: Харківська область, Харківський район, село Темнівка, вулиця Харківська, 3.

До складу лікарні входить терапевтичне відділення, хірургічне відділення, амбулаторно-поліклінічне відділення, неврологічне відділення, клініко-діагностична лабораторія. На час відвідування у лікарні перебувало 56 пацієнтів, зокрема у терапевтичному відділенні – 26, у хірургічному відділенні – 23, у неврологічному відділенні – 7.

Протягом 2023 року до лікарні поступив 1021 пацієнт, звільнено від покарання за хворобою відповідно до статті 537 Кримінального-процесуального кодексу України – 15 осіб, померло – 7 осіб.

Під час попереднього відвідування групи НПМ 12.10.2021 були виявлені наступні порушення:

засуджені особи не отримують належної медичної допомоги в частині проведення оперативних втручань під дією загальної анестезії через відсутність оснащення лікарні необхідним для цього обладнанням та устаткуванням;

засуджені особи, які перебувають на лікуванні у відділеннях лікарні, не оглядаються лікарем психіатром через відсутність в штаті вказаного спеціаліста;

засудженим не проводиться профілактичний медичний огляд в повному обсязі, зокрема у пристрої для проведення телемедичного огляду не працює

показник вимірювання артеріального тиску, відсутні тест – смужки для визначення рівня глюкози у крові;

у терапевтичному відділенні облаштовано кабінет фізіотерапії, який не функціонує у зв'язку з встановленим застарілим обладнанням для проведення процедур, окрім встановлених апаратів для інгаляцій;

особи, які утримуються в установі, не отримують необхідну стоматологічну допомогу через відсутність в медичній частині дентального рентгенологічного апарату;

в установі перебуває 60 осіб з підозрою на наявність вірусного гепатиту С. Після проведення лабораторного обстеження на наявність антитіл до вірусного гепатиту С, такі особи не отримують необхідного лікування, оскільки їм не проводиться якісне ПЛР тестування;

лікарня не забезпечена лікарськими засобами відповідно до Національного переліку лікарських засобів та клінічних Протоколів надання медичної допомоги затверджених Міністерством охорони здоров'я України;

чисте майно зберігається в коридорі на лавах повз які організовано прохід до приміщень, де здійснюється прання майна та його сушка;

в приміщенні пральні відсутня привливно-витяжна вентиляція;

усі приміщення пральні потребують проведення ремонтних робіт: стіни та стеля місцями мають відлущену фарбу, в приміщенні, де встановлені пральні машини наявний наскрізний отвір в стіні;

у душовій відсутні перегородки, що порушує право засуджених осіб на приватність.

особи з інвалідністю не отримують відповідно до індивідуальних програм реабілітації належних діагностичних, лікувальних і реабілітаційних заходів за наявності відомостей, що підтверджують стійке порушення функцій організму, обумовлених захворюваннями, наслідками травм, які спричиняють обмеження нормальної життєдіяльності;

в установі не створено умов щодо утримання осіб з інвалідністю (відсутні пандуси, поручні тощо);

один з операційних блоків (для проведення чистих операцій) знаходиться на другому поверсі лікарні, водночас через відсутність ліфту та внутрішніх пандусів доступ до цих приміщень ускладнений для осіб, які відновлюються після оперативних втручань або осіб, які мають обмежені фізичні можливості.

Під час відвідування вивчено медичну документацію та проведено спілкування з 56 особами, які перебували на стаціонарному лікуванні у лікарні. Під час конфіденційного спілкування скарг та заяв на неправомірні дії медичного персоналу та працівників установи, у тому числі катування та інші жорстокі, нелюдські або такі, що принижують гідність, види поведження від засуджених не надходило.

Разом з тим виявлено порушення вимог національного законодавства та недотримання міжнародних рекомендацій у сфері поводження з засудженими, що призводять до порушень їх прав.

II. Факти, виявлені під час візиту

1. У лікарні відсутнє відділення анестезіології та інтенсивної терапії, кабінет трансфузіології, обладнання для забезпечення проведення оперативних втручань під дією загальної анестезії. Як наслідок засуджені позбавлені можливості отримувати належну медичну допомогу під час перебування у лікарні, що може становити загрозу їх життю та здоров'ю. Відповідно до Примірного положення про лікарню інтенсивного лікування, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 30.12.2011 № 1008, лікарні, у яких відбувається надання медичної допомоги пацієнтам, які потребують високої інтенсивності лікування та догляду, та мають у своєму складі операційний блок, повинні бути обладнані також, реанімаційною залом, відділенням анестезіології та інтенсивної терапії та кабінетом трансфузіології. Відсутність у структурі лікарні відповідних відділень, лікарів-спеціалістів та необхідного обладнання може призвести до недостатнього знеболення пацієнта під час оперативного втручання, недооцінки та недостатнього рівня обслуговування пацієнтів у важкому стані, несвоєчасного виявлення та лікування післяопераційних ускладнень та підвищеного ризику смертності.

2. В лікарні вакантні наступні посади: 1,0 ставка лікарі-інфекціоніста, 1,0 ставка лікаря-хірурга, 0,5 ставки лікаря-уролога, 0,5 ставки лікаря-анестезіолога, 3,0 ставки медичної сестри. Як наслідок станом на день відвідування лікарня не забезпечена кадрами для здійснення ефективної лікувально-профілактичної роботи для надання медичної допомоги засудженим.

3. Відповідно до наказу філії ДУ «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Харківській та Луганській областях від 07.04.2023 № 13-ОД було внесено зміни до положення лікарні стосовно надання паліативної допомоги та змінено структуру, зокрема введено 5 ліжок для лікування паліативних хворих. Разом з тим в лікарні відсутнє паліативне відділення для надання паліативної допомоги у стаціонарних умовах, відповідно до пункту 4 Розділу IV Порядку надання паліативної допомоги», затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 04.06.2020 № 1308. Відповідно до Порядку надання паліативної допомоги, основними складовими паліативної допомоги є медична, соціальна, духовна і психологічна підтримка пацієнта. Наразі у лікарні відсутня ліцензія на провадження господарської діяльності з медичної практики за необхідними лікарськими спеціальностями, не забезпечено додержання належних організаційних,

кадрових та технологічних вимог до матеріально-технічної бази лікарні для здійснення належного супроводу паліативного хворого. Зазначене вказує на відсутність належних умов для надання паліативної допомоги у стаціонарних умовах особам, які її потребують, та не забезпечує належного запобігання та полегшення фізичних, психологічних, духовних страждань пацієнтів з захворюваннями, які обмежують або загрожують їх життю.

4. Лікарня не забезпечена лікарськими засобами відповідно до переліку лікарських засобів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2009 № 333, та уніфікованих клінічних протоколів, розроблених у відповідності до стандартів надання медичної допомоги, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 28.09.2012 № 751 «Про створення та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги в системі Міністерства охорони здоров'я України».

5. З 09.08.2023 у лікарні не функціонує рентгенологічне обладнання, що значно ускладнює вчасне проведення рентгенологічних досліджень під час перебування засуджених у лікарні. Під час конфіденційного спілкування з пацієнтами встановлено, що деякі особи очікують проведення рентгенологічного дослідження вже протягом 10 діб з моменту поступлення до лікарні.

6. У порушення вимог Табеля оснащення обладнанням одного робочого місця лікаря-стоматолога та зубного техніка, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 11.04.2005 № 158, в лікарні відсутній дентальний рентгенологічний апарат, що унеможливорює проведення поглибленого стоматологічного обстеження засуджених та не забезпечує своєчасне надання належної стоматологічної допомоги.

7. У порушення вимог Інструкції по організації зберігання в аптечних закладах різних груп лікарських засобів і предметів медичного призначення, затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.03.1993 № 44, у приміщенні лабораторії група НПМ виявила протермінований розчин для гематологічного аналізатора та контейнери для біоматеріалів. Також були виявлені протерміновані електроди дефібрилятора (*фото 1*).

8. Станом на 21.08.2023 у лікарні не організовано проведення замісної підтримувальної терапії (далі – ЗПТ) осіб з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання опіоїдів відповідно до «Порядку проведення замісної підтримувальної терапії осіб з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання опіоїдів», затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 27.03.2012 року № 200. Як наслідок особи, які перебувають в установі, позбавлені можливості отримувати ЗПТ, що порушує їх право на вибір методів лікування відповідно до статті 38 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».

9. У порушення вимог Стандартів медичної допомоги при вірусному гепатиті С у дорослих, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 15.01.2021 № 51, пацієнти з підозрою на вірусний гепатит С не проходять ПЛР - тестування та не отримують необхідного лікування, що може призвести до погіршення стану їх здоров'я та поширення зазначеного інфекційного захворювання серед інших засуджених осіб.

10. У журналі обліку фактів виявлення тілесних ушкоджень у засуджених майже відсутні випадки фіксації тілесних ушкоджень за попередні роки (протягом 2023 року не зафіксовано жодного випадку, у 2022 році – 2 випадки), що може свідчити про неналежне виявлення та фіксацію таких випадків з боку працівників установи та лікарні (*фото 2*).

11. Палати у лікарні не відповідають вимогам пунктів 8.3.2.4 та 8.3.5.1. розділу Державних будівельних норм України для будинків і споруд закладів охорони здоров'я. Зокрема, недостатня площа палат (деякі палати мають площу 22,7 м² на 6 осіб), відсутні меблі для зберігання речей (шафи для зберігання одягу пацієнтів та приліжкової тумби для особистих речей) (*фото 3,4*).

12. В палатах відсутня обладнана вентиляція. Через відсутність віконних завіс температура у палатах становить 27 °С, (у місцях прямого падіння сонячних промінів до 32 °С). У більшості приміщень лікарні відсутнє гаряче водопостачання (*фото 5*).

13. В приміщенні клініко-діагностичної лабораторії відсутня припливно-витяжна вентиляція, що порушує вимоги Державних санітарних правил та норм, «Правила влаштування і безпеки роботи в лабораторіях (відділах, відділеннях) мікробіологічного профілю ДСП 9.9.5.-080-02», затверджених постановою Головного державного лікаря України від 28.01.2002 № 1, що не забезпечує безпечних умов перебування у лікарні медичних працівників та засуджених.

14. У порушення вимог Заходів та Засобів щодо попередження інфікування при проведенні догляду за пацієнтами, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.2020 № 1777, в лікарні обладнано лише один ізолятор для інфекційних хворих (для перебування осіб, хворих на туберкульоз), що унеможливорює одночасного розміщення хворих на інфекційні захворювання окремо один від одного та інших засуджених.

15. Встановлено, що у деяких засуджених, які мають встановлену групу інвалідності, відсутні необхідні допоміжні засоби для особистої рухомості, переміщення та підйому, зокрема палиці, крісла колісні, тощо, якими вони забезпечуються відповідно до Порядку забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби, їх переліку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.2012 № 321.

Відсутність допоміжних засобів дає підстави вважати, що у порушення Закону України «Про реабілітацію інвалідів в Україні», особи з інвалідністю не отримують належних діагностичних, лікувальних і реабілітаційних заходів. Разом з тим 01.06.2023 керівництвом лікарні було направлено лист до Управління соціального захисту населення щодо отримання зазначених засобів, проте станом на день відвідування відповіді не надходило.

16. У порушення вимог Державних будівельних норм України В.2.2-17:2006 «Будинки і споруди. Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення», в установі не створено необхідних умов щодо утримання осіб з інвалідністю. Операційний блок для проведення чистих операцій та палати для перебування пацієнтів в післяопераційному періоді знаходяться на другому поверсі лікарні, водночас через відсутність ліфту та внутрішніх пандусів доступ до другого поверху ускладнений для осіб, які відновлюються після оперативних втручань або мають обмежені фізичні можливості.

17. У порушення Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерством внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417, приміщення лікарні не обладнані системами пожежогасіння та пожежної сигналізації.

III. Рекомендації

Міністерству юстиції України:

вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених у ході реалізації функцій національного превентивного механізму наведених порушень прав людини та недопущення катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у Темнівській багатопрофільній лікарні № 100 філії ДУ «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Харківській та Луганській областях.

забезпечити контроль за дотриманням прав людини і громадянина, вимог законодавства щодо виконання і відбування кримінальних покарань, реалізацію законних прав та інтересів засуджених на охорону здоров'я та медичну допомогу на території Державної установи «Темнівська виправна колонія (№100)».

Державній установі «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України»

Обладнати приміщення лікарні реанімаційною залою, відділенням анестезіології та інтенсивної терапії та кабінетом трансфузіології.

Забезпечити:

штат лікарні лікарями-спеціалістами відповідно до потреб;

подальше направлення паліативних хворих до комунальних закладів охорони здоров'я, які мають відповідні організаційні, кадрові та технологічні умови для належного супроводу таких пацієнтів;

лікарню медичним обладнанням (зокрема рентгенологічним, операційним, тощо), лікарськими засобами та виробами медичного призначення у повному обсязі відповідно до потреб;

організацію проведення замісної підтримувальної терапії особам, які її потребують;

своєчасне обстеження та лікування осіб, з підозрою на захворювання вірусним гепатитом С;

належне зберігання лікарських засобів та виробів медичного призначення згідно з інструкціями виробника;

обладнання необхідної кількості ізоляторів для інфекційних хворих;

належне виявлення та фіксацію випадків тілесних ушкоджень у засуджених, під час їх перебування в установі;

належні умови перебування пацієнтів у палатах з дотриманням норм площі на одну особу та температурного режиму;

палати меблями відповідно до вимог ДБН;

приміщення лікарні гарячим водопостачанням;

облаштування у клініко-діагностичній лабораторії механічної вентиляції;

приміщення лікарні відповідно до вимог доступності для маломобільних груп населення та Правил пожежної безпеки в Україні.

Додаток: фото до звіту.

**Начальник відділу реалізації
національного превентивного механізму у
сфері охорони здоров'я Департаменту з питань
реалізації національного превентивного
механізму Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини**

Руслан МОРОЗОВ

Фото до звіту

Фото 1

Фото 3

Фото 4

Фото 5

